

A második születésnap

Az első születésnapján éppen csak járni és beszélni kezdő baba képességei a második évben rohamosan fejlődtek tovább. Boldogan szalad és mindenben ügyesedik, már felismeri magát a tükörben, és sok mindent megért. Ez persze nem jelenti azt, hogy mindig azt teszi, amit mi szeretnénk. Sőt! Általában épp annak az ellenkezőjét.

A gyermek nagymozgásai – járás, futás, ugrás, fel és lemászás, hajolás, guggolás, fordulás, stb. - és finommotorikus képességei – kézügyesség, lábfejmozgások, arc és szájizmok működése - egyre összehangoltabbak az észle-

lésével. Kialakulóban van az énképe, már teljes biztonsággal elkülöníti magát másoktól. Büszkén felismeri önmagát a tükörben, de csak a nevével beszél önmagáról, az „én” személyes névmást még nem használja. A világ dolgait és saját tapasztalatait úgynevezett fogalmi reprezentációkkal képes behelyettesíteni, vagyis a gondolataiban is megjelenik a valóság és ezeket a gondolatokat egyre színesebben fejezi ki szavakkal és mondatokkal. Ugyanígy mások gondolatait is egyre pontosabban megérti, vagyis használja a mindenki által használt fogalmakat, elnevezéseket. A felnőttek által felállított normákat kezdi megérteni és megszokni, azonban sokszor nem fogadja el, vagy nem akarja betartani a szabályokat. Ebben a korban tipikus, hogy a kisgyerek mindig pont az ellentétét csinálja, mint amit mondanak neki vagy kérnek tőle...

Biológiai változások

A teste a második évben is gyors ütemben nő. A kétévesek testmagassága átlagosan 75 cm, vagyis több mint 20 centiméterrel lettek magasabbak, mint egyéves korukban. Súlyuk egy év alatt 9-ről 15 kilógrammra gyarapodott. Az egyéni különbségeket az öröklött tulajdonságok és a táplálkozás minősége lényegesen befolyásolja.

Agyuk szerkezetében és működésében is óriási fejlődés mutatkozik. Az agykéregben az érzékelésért és mozgásokért felelős központok idegsejtjeinek hossza és elágazottsága megközelíti a felnőttkori szintet. Minden egyes idegsejt több ezer kapcsolatot épít ki a

többi idegsejttel és az agyi központok egyre összehangoltabban működnek. Ennek az összetett idegrendszeri funkciónak az eredménye a gyermekekben kialakuló komplexebb öntudat, az egyre célirányosabb problémamegoldó képesség, a beszédtanulás folyamata és a viselkedésük akaratlagos irányítása. A gyermekkori tanulás hatékonysága jóval meghaladja a felnőttekét és ez a teljesítmény ennek az elképesztő agyi kapacitásnak és agyi rugalmasságnak köszönhető.

Mozgásügyesség

Az első életévben a mozgásfejlődés elemei néhány hetente új szakaszba léptek és naponta látható volt a meglévő mozgások továbbfejlődése és tökéletesedése. A második év végére ez a folyamat jócskán lelassul és azt is mondhatnánk, hogy a kisgyermek szinte már minden alapvető mozgásformát tud, csak össze kell hangolnia azokat, vagyis fejlesztenie kell a mozgáskoordinációját és az egyensúlyát.

Járáskor már gördíti a lábfejét, vagyis a sarkával érinti először és nagy lábujjával hagyja el utoljára a talajt. Jól és egész gyorsan fut, ami szintén a gördítés ügyességével függ össze. A lépcsőzésben is egyre önállóbb, kapaszkodással mellélépve megy fel és le, és ha alacsonyabb a legutolsó lépcsőfok, akkor páros lábbal vagy lépőugrással le is ugrik onnan.

Mivel a járás már egyáltalán nem újdonság számára és az ő lába is elfáradhat, vagy csak egyszerűen megunja a mászkálást, egyre többször kéredzkedik fel a kezünkbe. Szereti, ha anya viszi be este a fürdőszobába, vagy ha séta közben többször is felveszik és apa a nyakába ülteti. A járás helyett most a megunhatatlan kedvenc a kishárgány. A délutáni sétákra ezért érdemes elvinni a kismotort is vagy olyan babakocsit vásárolni, ami egy mozdulattal triciklivé is átalakítható.

A kézhasználatában látványos a fejlődés. Egyre jobban tudja külön-külön is eltérően mozgatni a két kezét és az ujjait. Amíg az egyikkel autót tologat, addig a másikkal eszegeti a kekszet. A ceruzát kezdi az ujjával tartani és képes firkálás közben kört rajzolni. A karjait már nem csak vállból, hanem könyöktől lefelé és csuklóból is egyre pontosabban irányítja. A csukló és kézfej ügyességét mutatja, hogy tud csavaró mozdulatokat végezni: kupakot tekerni, kulcsot elfordítani a zárban valamint a teli kanalat a szájához emelni úgy, hogy a rakomány végig rajta marad.

Tudás másokról

Alapvető emberi késztetés, így már 2 éves korban is a gyermekek természetes igénye, hogy kifürkéssék, mit éreznek, vagy mit gondolnak mások és megfejtsek, hogy adott szituációban ki mit fog csinálni. Az ember társasági lény, ezért már kisgyermekkorban jó tudni, hogy mi jár a másik ember fejében. Hogyan tanulják ezt a kicsik? A babák már fél

éves korokra képesek megkülönböztetni az élőlényeket a tárgyaktól olyan tulajdonságok alapján, mint az önálló mozgás és a változékonyság. Megtapasztalják, hogy csakis élőlényekre tudnak hatást gyakorolni távolból, például sírással odahívni valakit, vagy eldobva egy játékot rávenni, hogy visszaadja. Tudják, hogy élettelen dolgokat csakis érintéssel lehet változásra vagy mozgásra bírni, tehát távolból nem sikerül hatni rájuk.

Egyéves korukban kitartóan figyelik és tanulják, hogy milyen hatást tudnak gyakorolni mások viselkedésére és hangulatára. Huncut incselkedéssel bírják nevetésre vagy közös játékokra a szüleiket. Olyan rendetlenkedésekkel provokálják a felnőtteket, amiről már sejtik, hogy nem lenne szabad. Kedves ölelésekkel és odabújásokkal előhívják a családtagokból a szeretetteljes puszikat és szavakat.

A szülőnek való mutogatással, a közös figyelem kialakításával megtanulják, hogy saját vágyaik vannak, és ezeket a vágyakat ki is tudják fejezni. Ugyanez visszafelé is igaz, azaz a szülők is tudják közölni a szándékaikat velük mutatókkal és szavakkal. Tehát kettejük gondolatai és lelkivilága összekapcsolható.

A kétéves gyerekek megértik a szeretteik érzéseit és képesek úgy viselkedni, hogy szándékosan befolyásolják a szülők vagy testvéreik lelkiállapotát. Bocsánatot kérnek a felnőttektől, ha valami rosszaságot csináltak és megvigasztalják a sírdogáló tesót vagy az ismerős kisgyereket a játszótéren. Ez az együttérzés azonban még nem a valódi empátia, és csakis ismerős személyeknek szól.

A kétéves gyerekek rájönnek, hogy annak ellenére, hogy az emberek hasonlítanak egymásra mégis mindenki más és más tulajdonságokkal rendelkezik – egyesek jobban szeretik a kelkáposztát, míg mások inkább a sajtos kiflit kedvelik. Különválasztják a saját tudatukat másokétól és közben világossá válik számukra, hogy mások is saját tudattal és akarattal rendelkeznek. Azt is megtanulták, hogy a saját vágyaik sokszor nem egyeznek a szüleik szándékával és ezek a konfliktushelyzetek valakinek mindig bosszúságot vagy szomorúságot okoznak.

Utánzásos tanulás és játék

Mint sok más képesség és adottság, az utánzás is velünk születik. Már a néhány perces újszülött is képes az emberi arckifejezéseket leutánozni. Genetikusan felismerjük a hozzánk hasonlókat, vagyis az embertársainkat és azonnal megpróbálunk velük kapcsolatot teremteni. A kisgyermek utánzásos tanulásának hajtóereje, hogy megpróbál azonosulni másokkal, főleg a családtagjaival, de viselkedési és tevékenységi minta lehet egy másik gyermek vagy felnőtt, aki megtetszik neki. Alaposan megfigyeli, hogyan viszonyulnak mások a külvilághoz, mit tesznek egy-egy tárggyal, vagy milyen érzelmek fűződnek bizonyos helyzetekhez. Amit láttak, azt szinte ösztönösen megismétlik, leutánozzák és még hasonlóan is éreznek közben.

A kétéves totyogók nem igazán jó játszótársai egymásnak. Szívesen eljátszanak egymás mellett, de nem kezdeményeznek közös játékot. A közös játékra csak felnőttekkel vagy nagyobb testvérekkel képesek, a kortársakkal való kölcsönös együttműködéshez még nem elég érettek. Egymás közelében játszva azonban utánozhatják a másik mozdulatait és játéktevékenységét, és ez fontos része a kisgyermekkorú utánzásos tanulásnak.

A kisgyermek az ismereteik gyarapításához felhasználja a saját tapasztalatait és mások tudását. Így válnak a társadalmi kultúra részesévé és használják fel a generációkon át felhalmozott és továbbadott ismereteket, tapasztalatokat és szokásokat.

